Сорт «зоя касмадзем'янская»

І ЗНОЎ РАСЦВІТАЕ БЭЗ 1945-га...

Александрына ПАРШЫНА

Фота Наталлі ХАМІЦЭВІЧ, з архіва Кацярыны ВАВІЛАВАЙ

Ці чулі вы, што бэз часам называюць кветкай Перамогі, надзеі і гераізму? На Салігоршчыне гэта ведаюць дакладна. Амаль 5 гадоў тут дзейнічае сацыяльная эстафета, ініцыяваная Салігорскай цэнтральнай бібліятэкай і падхопленая ўстановамі адукацыі раёна – «І зноў расцвітае бэз 45 года». Напярэдадні Дня Перамогі да яе падключылася Харастоўская сярэдняя школа. Але аб усім па парадку.

Эстафета «І зноў расцвітае бэз 45 года», як згадвае яе заснавальніца, бібліятэкар **Кацярына ВАВІЛАВА**, вырасла з патрыятычнай міжнароднай акцыі «Бэз Перамогі», накіраванай на пасадку гэтых прыгожых духмяных кветак. За паэтычнай назвай сапраўдны гістарычны факт: з букетамі бэзу шчаслівыя савецкія людзі сустракалі з фронту сваіх блізкіх. З тых часоў гэтая кветка – сімвал гераізму і надзеі. У 2014 годзе клуб кветкаводаў «Флора», які ўзначальвае Кацярына Вавілава, прапанаваў навучэнцам Салігорскага дзяржаўнага каледжа далучыцца да незвычайнай ініцыятывы. Моладзі так спадабалася, што ў іх амаль адразу з'явілася некалькі тэматычных сартоў: «маршал жукаў», «паліна асіпенка», «вялікая перамога», «неба масквы» і інш. Вывеў і прысвяціў іх героям Вялікай Айчыннай вайны знакаміты селекцыянер-самавучка, франтавік Леанід Калеснікаў.

У маі 2020 года бібліятэка прапанавала каледжуаднавіць прыгожую традыцыю. Эстафета атрымала назву, трапіла ў сярэднія школы ў Старобіне, Салігорску і... разышлася па астатніх установах адукацыі рэгіёна. Незвычайная падача патрыятычнага матэрыялу і экалагічны складнік – магчымасць унесці ўклад у азеляненне родных вуліц – толькі спрыялі яе папулярнасці. Сёлета да праекта далучылася Харастоўская сярэдняя школа (Салігорскі раён).

Па словах бібліятэкара, чым больш часу праходзіць з моманту заканчэння вайны, тым больш яна здаецца моладзі тэкстам на старонках падручнікаў. Але Вавілава спадзяецца, што праз «бэзавую» гісторыю, лекцыі пра Леаніда

> Ва ўрочышчы Векерава з другой паловы 1943 года дзейнічаў партызанскі аэрадром, які меў вялікае стратэгічнае значэнне для Палескага краю, бо з'яўляўся адзінай сувяззю паміж глыбокім тылам і Вялікай зямлёй. Дзякуючы яму падвозіліся баепрыпасы, медыкаменты, ежа і іншыя каштоўныя грузы.

Калеснікава і працу ўсяго яго жыцця маладое пакаленне можа ўбачыць вайну з іншага ракурсу. Зразумець, што гэта жывая памяць, бо бэзавы куст жыве 100 гадоў, і столькі ж будуць хадзіць пад яго кветкамі – духмянымі аблокамі – нашчадкі, успамінаючы герояў, што падаравалі ім мірнае неба.

Дарэчы, ва ўрочышчы Векерава навучэнцы Харастоўскай сярэдняй школы разам з прадстаўнікамі Салігорскага райвыканкама, Салігорскай раённай цэнтральнай бібліятэкі, Старобінскага лясгаса і Харастоўскага лясніцтва пасадзілі «каржовы» бэз. Сорт абраны невыпадкова: вёска Харастова – малая радзіма легендарнага партызанскага камбрыга, Героя Савецкага Саюза Васіля Каржа. Цікавы біяграфічны факт: пасля вайны ён працаваў намеснікам міністра лясной гаспадаркі БССР, а потым старшынёй мясцовага калгаса.

– Калісьці даўным-даўно з камандзіроўкі Васіль Захаравіч прывёз незвычайнай прыгажосці бэз, – расказвае Кацярына Вавілава. – З часам куст пасяліўся ў кветніках, а ў народзе яго сталі зваць «каржовы». І такой можа быць гістарычная памяць – памайску сонечнай, пранізанай водарам бэзу. Памяць пра чалавека, які не толькі любіў і абараняў сваю Радзіму, але і ўпрыгожваў яе.

– Мы ганарымся, што такія людзі, як Васіль Захаравіч, узначальвалі лясную гаспадарку, – дадаў прадстаўнік Старобінскага лясгаса **Аляксандр ПАШКЕВІЧ**. – Ганарымся, што працягваем яго справу, перадаючы свае веды будучаму пакаленню. ■

Сорт «каржовы» бэз

Дзякуючы намаганням бібліятэкараў, «каржовы» бэз пасаджаны ў Старобіне, Салігорску, Мінску. Літаральна некалькі тыдняў таму да іх далучыўся і Пінск, дзе кветка-прыгажуня з'явілася каля мемарыяльнага знака Васілю Каржу на Паляне партызанскай славы.

Віктарына «Чатырохногія байцы»

Вялікая Айчынная вайна пакінула незабыўны след у гісторыі нашай краіны. У гэты страшны час разам з нашымі прадзедамі адважна ваявалі і жывёлы. Яны выратавалі тысячы чалавечых жыццяў і дапамаглі наблізіць Дзень Перамогі. Давай праверым, наколькі добра ты ведаеш пра іх.

1. Якія жывёлы беспамылкова папярэджвалі людзей аб авіяналётах і газавых нападах?
2. Навошта ў 1943 годзе ў вызвалены Ленінград завезлі цэлую «дывізію» катоў з Яраслаўля і Цюмені?
3. Якіх моцных лясных жывёл часам прыручалі партызаны, каб выкарыстоўваць іх у якасці цяглавай сілы?
4. Што такое «голубаграма»?
5. Як выкарыстоўвалі ў гады ваеннага ліхалецця коней?
6. У Чырвонай арміі гэтыя жывёлы займаліся размініраваннем, пошукам параненых і перавозкай медыкаментаў, сакрэтных данясенняў. Усяго ў войскі было мабілізавана 60 тыс. гэтых памочнікаў. Пра якія жывёлы ідзе гаворка?
7. За што легендарны сабака Джульбарс атрымаў вялікую ўдзячнасць ад нашых байцоў?
8. Якія жыхары пустынь і стэпаў дапамаглі савецкім войскам пад Сталінградам?
9. Гэты сабака-дыверсант удзельнічаў у «рэйкавай вайне» ў Беларусі, дзе ўвосень 1943 года паспяхова падарваў гітлераўскі эшалон з 10 вагонаў, апрача таго, са строю быў выведзены вялікі кавалак перагону Полацак – Дрыса. Як звалі сабаку, і якой ён быў пароды?
10. Якім баявым жывёлам прысвечаны помнік у Валгаградзе?

Джульбарс

Адказы: 1. Каты; 2. У горадзе развялося шмат грызуноў, а сваіх катоў не засталося. Яны асабліва былі патрэбны для абароны бясцэнных сховішчаў Эрмітажа і іншых палацаў і музеяў; 3. Ласёў; 4. Сакрэтныя данясенні, дастаўленыя галубінай поштай, якая дзейнічала ў гады вайны ў якасці аднаго са сродкаў сувязі; 5. Яны цягнулі зброю, вазы з розным грузам. Бясшумна і неўзаметку праходзілі там, дзе не магла праехаць тэхніка; 6. Пра сабак; 7. Ён знайшоў каля 7500 мін і схаваных снарадаў, чым выратаваў мноства чалавечых жыццяў; 8. Вярблюды. Яны вазілі гарматы, палявую кухню, прадукты харчавання і іншыя клункі; 9. Аўчарка Дзіна; 10. Сабакам-падрыўнікам.